

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi raz na miesiąc.

Redaguje Biuro Związku.	Redakcyja i Administracyja Lwów, ulica Stryjska 1. 4.
Prenumerata roczna z przesyłką pocztową 5 kor.	Ogłoszenia 70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Walne Zgromadzenie Delegatów Związkowych kas oszczędności. — Zeznania do podatku zarobkowego. — Galicyjska kasa oszczędności. — Zniesienie loteryi liczbowej. — Związek ciułaczy czeskich. — Notatki: Konkurs. Kurs losów, a loterya klasowa. — Kwiatek fiskalizmu. — Centralna kasa oszczędności gm. m. Wiednia. — Nowa kasa oszczędności. — Statystyka kas oszczędności. — Przypomnienie płatności kuponów w czerwcu.

Walne Zgromadzenie

Delegatów Związkowych kas oszczędności odbędzie się w niedzielę dnia 19. maja 1912 o godzinie 10. przed południem w sali obrad Galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie.
2. Wybór Prezydium (art. XIX. statutu),
3. Sprawozdanie Wydziału z czynności za czas od dnia 1. stycznia 1909—31. grudnia 1911.
4. Sprawozdanie Wydziału o wniosku Powiatowej Kasy oszczędności w Tłumaczu w sprawie utworzenia »Fundacyi przemysłowej galicyjskich Kas oszczędności«.
5. Sprawozdanie Wydziału o wniosku tejże kasy w sprawie ułatwienia emigrantom naszym przesyłek pieniężnych z Ameryki.
6. Sprawozdanie komisji kontrolującej o zamknięciu rachunkowem za rok 1910 i 1911.
7. Wnioski Wydziału w sprawie preliminarza na rok 1912.
8. Wybór trzech członków Wydziału na trzy lata w miejsce wylosowanych. (art. X. statutu).
9. Wybór komisji kontrolującej, (art. XXII. statutu.)
10. Wnioski członków.

Zeznania do podatku zarobkowego.

Przeważnie kasy oszczędności albo już pokończyły swe zamknięcia rachunkowe za rok ubiegły i uzyskały zatwierdzenie tych rachunków przez swe Wydziały, albo w niedługim czasie je pokończą. Po myśli § 110 ustawy podatkowej w czternaście dni po zatwierdzeniu zamknięcia rachunkowego stosownie do statutów a najdalej do sześciu miesięcy po

upływie roku administracyjnego należy przedłożyć władzy podatkowej pierwszej instancji fasyę do wymiaru podatku zarobkowego. Nie od rzeczy przeto będzie jeśli podamy parę uwag o zeznaniu do podatku a to celem ułatwienia młodszym zwłaszcza kassom sporządzenia zeznania, uchronienia ich od przeczeń w wypośrodkowaniu podstawy opodatkowania a ostatecznie celem dania im wskazówek jak mają się bronić wobec zakusów władz podatkowych.

Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że formularze urzędowe zawierają tylko nieliczne rubryki, w których osobno dla funduszu obrotowego a osobno dla funduszu rezerwowego mają być wpisane dochody wydatki, zysk i strata w cyfrach końcowych.

Podstawę stanowi nadwyżka bilansowa — czyli czysty zysk. Ponieważ atoli władze podatkowe nie zadawalniają się tylko cyframi końcowymi, ponieważ dalej ustawa przepisuje, iż pewne pozycje dochodów mają być wyłączone z podstawy opodatkowania, pewne zaś pozycje wydatków do tej podstawy doliczone, przeto należy powstanie tych cyfr końcowych wyjaśnić i umotywować.

Aby kasa mogła się uchronić od ponoszenia większych ciężarów, niż na nie ustawa sama nakłada, muszą z ustawą w rękę obliczyć najdokładniej podstawę opodatkowania a wówczas skoro otrzymają nakaz zapłaty, będą mogły się zorientować, czy nakaz ten przyjąć czy też przeciw niemu rekurować.

Dla łatwiejszej orientacyi podajemy naprzód bilans i rachunek strat i zysków a następnie obliczenie podstawy wymiaru podatku.

Bilans.

A Stan czynny.

Gotówka	K.	32.801.60
Pożyczki hipoteczne	„	2.227.136.16
Weksle	„	435.601.11
Zastawy	„	91.332.—
Efekta własne	„	74.720.—
Lokacje	„	308.770.—
Inne	„	6.039.98
Odsetki zaległe	„	25.662.98
Fundusz rezerwowy	„	38.565.35
Fundusz emerytalny	„	421.91
Razem	K.	3.241.051.09

B Stan bierny.

Wkładki	K.	3.105.123.64
Dotacya gminy	"	8.888—
Dotacya fund. emeryt.	"	1.500—
Rezerwa na pokrycie ewent. strat	"	5.000—
Rezerwa podatkowa	"	3.500—
" na straty kursowe	"	631—
Inne	"	10.116·27
Niepodjęty zysk z roku poprzedniego	"	4.900—
Odsetki pobrane na rok następny	"	20.883 76
Fundusz rezerwowy	"	38.565.35
" emerytalny	"	421.91
Zysk	"	41.521·16
Razem	K.	3.241.051·09

Rachunek zysków i strat

A. Straty.

Odsetki od wkładek	K.	127.596·07
" bierne	"	205·02
Podatki zapłacone: rentowy	"	1.862·04
zarobkowy	K.	1210·77
mniej rezerwa podatkowa	"	1200—
osobisto dochody za urząd.	"	170 80
Koszta administracji	"	21.110·74
Odsetki przenośne na rok przyszły	"	20.883·76
Wydzielono do rezerwy na ewentualne straty	"	3.000—
Wydzielono do dotacyi funduszu emerytalnego	"	1.500 —
Odpis na nieruchomościach	"	1.097·50
Zysk	"	41.521·16
Razem	K.	222.457·86

B. Zyski.

Procenta przenośne z roku poprzedniego	K.	20.600·49
Procenta pobrane od pożyczek	"	172.673 34
Procenta zaległe	"	25.662 98
Prowizye od wkładek niewypowiedzianych	"	1.142·54
Dodatek administracyjny	"	2.378·51
Razem	K.	222.457·86

Dodajemy jeszcze do tego, że fundusz rezerwowy w roku rachunkowym zwiększył się o własne odsetki o kwotę K. 1826.87 i że z zysku za rok ubiegły przyznano Dyrekcji, urzędnikom i woźnym remuneracye w kwocie K. 10100. = wówczas obliczenie podstawy wymiaru podatku zarobkowego będzie się tak przedstawiać:

A. Wedle bilansu.

Fundusz obrotowy:		
Nadwyżka bilansowa	K.	41.521·16
do tego:		
rezerwa podatkowa	"	3.500—
" na ewent. straty	"	3 000—
zapłacony podatek zarobkowy	K.	1210.77
mniej opodatowana w roku poprzed. rezerwa podatkowa	K.	1200—
	"	10·77

Fundusz rezerwowy:

Przyrost funduszu rezerwowego	K.	1.826·87
Razem	K.	49.858.70
od tego:		
remuneracye dyr. urz. i woź.		10.100—
Podstawa wymiaru	K.	39.758·70

B. Wedle rachunku zysków i strat.

I. Przychody:

Fund. obrot. Procenta przenośne z r. poprzed.	K.	20.600·49
Procenta pobr. w roku administracyjnym	"	172.673·34
Procenta zaległe	"	25.662 98
Prowizye	"	1.142·54
Dodatki administracyjne	"	2 378·51
Fundusz rezerwowy:	"	
Przyrost fund. rezerwow.	"	1.826·87
Razem	K.	224 284·73

II. Wydatki potrącalne:

Odsetki od wkładek wypłacone i skapitalizowane (§ 95. e, art. 24 i art. 19 al. 3) *)	K.	127 596·07
Odsetki od rach. bież. (§. 95 e, i art. 24)	"	205 02
Odsetki pobrane na rok przyszły	"	20.883·76
odpisy (§. 95. lit. f. art 25 al. 1.)	"	—
amortyzacya inwentarza (§. 95. lit. f)	"	1.097·50
podatki i należności: podatek rentowy (§. 94. lit. f i art. 21. al. 2)	"	1.862·04
podatek osobisto dochod. za urzędników (§. 94. lit. f i art. 21. al. 2)	"	170.80
należność ekwiwalentowa od majątku ruch. (§. 93. 94. f i art. 16).	"	—
należności stemplowe od rekursów, należności stemplowe od dekretów i zmian w etacie (§ 94. f art. 21. al. 2.)	"	—
odsetki zwłoki i ew. należ. egzekucyjne (§. 95 e)	"	—
wydatki administracyjne (§. 92. al. 1. §. 93. al. 1. §. 94. lit. e art. 20. al. 2.).	"	21.110 74
zwrot kosztów podróży członków dyrekcji (§. 95. lit. i).	"	—
dotacya funduszu pensyjnego (§. 95. lit. g.).	"	1.500—
remuneracye wydzielone z zysków roku ubiegłego na podstawie uchwały Wydziału (§. 94. lit. e i art. 27. al. 1.).	"	10.100—
dotatki drożyzniane dla czynnych urzędników z zysków roku ubiegłego (§. 95. a §. 97. al. 4. art. 29. p. 3).	"	—

*) Podane §§. odnoszą się do ustawy podatkowej z 25. października 1896 Dz. pp. Nr. 220. artykuły zaś do przepisu wykonawczego do tejże ustawy ogłoszonego rozporządzeniem ministra skarbu z dnia 18. maja 1897 Dz. pp. Nr. 124.

wolne od podatku procenta od efektów zwolnionych specjalnymi ustawami od opłaty podatkowej	K.	—
premie za ubezpieczenie losów przed stratami przez wylosowanie (reskr. min. z 25. stycz. 1906 Dpp 14).	"	—
Razem	K.	184.525·93
a zatem		
przychody	K.	224.284·73
wydatki potrącalne	"	184.525·93
podstawa opodatkowania	K.	39.758·80

W zestawieniu powyższem wstawiliśmy umyślnie kilka pozycji więcej, niżby było potrzeba wedle wyżej przytoczonego bilansu i rachunku strat i zysków, a to dlatego, aby kasy lepiej poinformować, że te lub owe pozycje, których władze podatkowe zazwyczaj nie chcą uznawać jako pozycji potrącalnych — na podstawie postanowień ustawy mogą być wyłączone z podstawy opodatkowania.

Galicyjska kasa oszczędności we Lwowie.

Dyrekcja galicyjskiej kasy oszczędności przedłożyła Wydziałowi tejże kasy zamknięcie rachunków za rok 1911 a 68 my istnienia kasy w którym czytamy:

Rok 1911 zaliczamy do lat niezwykle pomyślnych pod każdym względem, gdyż wkładki wpływały bardzo obficie, co świadczy o zaufaniu do naszej instytucji, a nadwyżka obrotowa jest w roku 1911 bardzo pokaźna.

Galicyjska Kasa oszczędności opłacała w roku 1911 od wkładek na książeczki 4% od sta oraz po-
datek rentowy.

Stan wkładek z dniem		
1. stycznia		98.353.721·48 K
włożono w r. 1911	62,206.130·93 K	
odebrano " "	52,428.281·38 "	
włożono więcej:	9,777.849·55 "	
	108,131.571·03 "	

w odsetkach nieodebranych i do kapitału dopisanych

Stan kapitału z d. 31. grudnia 1911

W roku 1911 załatwiono ogółem 287.257 stron przy wkładkach i zwrotach, więcej o 22.084 stron jak w roku 1910.

Ogólny obrót rachunków wynosił

Bank austro-węgierski pobierał w roku 1911 od reeskontu weksli 4%, w dniu 22. września 1911 podwyższył stopę procentową na 5%.

Stan pożyczek hipotecznych, komunalnych i reszt cen kupna za odsprzedane nieruchomości, które z końcem roku 1910 wynosił

podniósł się z końcem roku 1911 na

Na przyrost ten składają się laksamo, jak w roku 1910 prawie wyłącznie bo z sumą 9,908.155·93 K

pożyczek hipotecznych na realności miejskie przeważnie w samym Lwowie Bardzo silnie rozwinięty ruch budowlany także i na prowincji a niepomyślny w dalszym ciągu położenie na targu efektów sprawiły, że zapotrzebowaniu nadążyć nie było można.

Zaległe odsetki od tych lokacji mimo tak znacznego ich wzrostu podniosły się w porównaniu z rokiem 1910 wszystkiego o 12.700·77 K na 650.018·47

K. Stosunek zaległego kapitału korzystniejszym jest niż w roku 1911, bo z 0·46% spadł na 0·40%.

Z trzema i więcej ratami zalegało z końcem 1911 roku 12 pożyczek na dobra a 110 na realności, razem 122 z ogólnej liczby 2·375. Znaczna część tych zaległości wpłynęła już w ciągu pierwszych miesięcy 1912. r.

Z końcem r. 1910 pozostało 19 hipotek w egzekucji; w ciągu roku 1911 przybyło 83 a ubyło prze-
ważnie skutkiem dobrowolnego zaspokojenia 72, a więc pozostało z końcem r. 1911 w egzekucji hi-
potek 30, a to dobra 1, realności 29.

W ciągu r. 1911 nabyła Kasa na licytacji jedną realność w Jarosławiu, obciążoną pożyczką 16.000 koron; po odrestaurowaniu ma nadzieję pozbyć ją niedługo bez straty.

"Interesa w likwidacji" z końcem		
r. 1911 w kwocie		9,223.582·70 K
obniżyły się o nadwyżkę wpływów		
(200 545·7 K — 86.098·57 K)		114.446·50 "
z własnego obrotu na		9,109.136·20 K

Z ogólnej nadwyżki obrotowej użyliśmy na dalszą redukcję tej pozycji

skutkiem czego pozycja ta spadła na 8,700 000 00 K
a więc w porównaniu z r. 1910 o 523.582·70 "

Zainteresowanie naszymi terenami zaczyna się w ostatnich czasach nieco ożywiać. Nie zupełnie więc zdaje się być stracona nadzieja że drogą dalszej stopniowej likwidacji dadzą się jeszcze poważniejsze kwoty odzyskać.

Rachunek zysków i strat wykazuje:

dochody		5,751.007·74 "
wydatki:		
procenta prowizye	4,543.091·02 K	
płace i koszta ogólne	441.081·99 "	
podatki	87.756·14 "	
koszta utrzymania gmachu	9.346·20 "	5,081.275·35 "
okazuje się nadwyżka z obrotu		669.732·39 K
z której użyliśmy na pokrycie:		
spadku kursów efekt.	220.221·60 K	
straty na wekslach	22 955·30 "	
reszty straty na stacyi elektrycznej	4.252·47 "	
straty na zaliczkach na płace urzędników	280·00 "	
10% odpis nowej instalacji elektrycznej	3,446·79 "	
amortyzacja dokupu ruchomości	2,470·25 "	
dotacja rezerwy na pokrycie dubiozów	6,969·78 "	260 596·19 "
pozostałą kwotę		409.136·20 K

odpisujemy z interesów w likwidacji.

W roku 1911 z kapitału

wkładowego 112,089 277·16 "

część interesów w likwidacji 8,700 000 — K

i gmach własny 1,982 667·64 " 10,682.667·64 "

nie dały oprocentowania a, fruktyfikując resztę 101,406.609 52 K

uzyskaliśmy oprocentowanie dla

wkładek 4,153.664·91 K

nadwyżką obrotową 669.732·39 "

razem 4,823.397·30 K

czyli 4.756% kapitału w obrocie zwiększonego o dopisanie w obu półroczach odsetki i po pokryciu wszystkich kosztów.

Fundusz obrotowy ulokowany w efektach wartości imiennej K 16,379.600 (obiegowej K 15,182.966.10) przyniósł tylko 4%, nie przyczynił się zatem do osiągnięcia nadwyżki obrotowej.

Porównawcza tabela głównych lokacji zestawiona na zasadzie regulaminu, który postanawia, by kwoty użyte na poszczególne lokacje obliczać w stosunku do kapitału wkładkowego zmniejszonego o wartość gmachu, wykazuje z końcem roku 1911 następujące cyfry procentowe:

I. pożyczki hipoteczne i komunalne, ich procenty zaległe	60.50%
II. weksle, pożyczki Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, spółek oszczędności i pożyczek	26.78%
III. papiery wartościowe funduszu obrotowego łącznie z wartością kuponów bieżących	13.89%
IV. zaliczki na zastaw papierów wartościowych, lokacje w bankach i kasach oszczędności	1.56%
V. Kasa i zaliczki różnych osób	0.84%
VI. Interesa w likwidacji	7.90%

Szanownemu gronu cenzorów składamy za ich skuteczną pracę i łaskawy udział w ocenie eskontowanych weksli podziękowanie.

Bilans galicyjskiej Kasy oszczędności przedstawia się następująco:

Stan bierny.

Wkładki oszczędności	112,089.277.16
Wkładki na rachunek bieżący	4,691.140.60
Giro-obligo z weksli reeskontowanych	2,247.278.10
Lombard efektów własnych w banku austriacko-węgierskim	3.525.000.—
Długi w bankach	247.055.89
Rezerwa specjalna:	
na pokrycie dubiosów	196.429.44
Różni wierzyciele	905.798.03
Rachunki przechodnie	49.975.59
Procenta pobrane na rok 1912.	791.306.43
	<u>124,733.261.24</u>

Stan czynny.

Kasa	365.004.29
Gmach własny	1,982.667.64
Pożyczki hipoteczne na dobra	14,326.665.71
Pożyczki hipoteczne na realności miejskie	47,290.261.24
Pożyczki hipoteczne na posiadłości wiejskie	330.975.89
Reszty cen kupna dóbr i realności odsprzedanych	1,322.749.41
Pożyczki komunalne	2,635.880.88
Pożyczki towarzystw zarobkowych i gospodarczych	173.300.—
Pożyczki spółek oszczędności i pożyczek	155.575.—
Zaliczki na zastaw terminowy efektów	312.924.—
Rachunki bieżące pokryte efektami	70,097.—
Weksle:	
w portfelu	26,619.085.84
w reeskoncie	2,247.278.10
	<u>28,866.363.94</u>
Efekt funduszu obrotowego	15,298.388.48
Lokacje w bankach	106.360.05
Wkładki w austriackich kasach oszczędności	1,189.660.07
Procenta zaległe z d. 31. grudnia 1911	651.488.69
Weksle w procesie	290.657.78

Interesa w likwidacji	8,700.000.—
Różni dłużnicy	619.156.47
Ruchomości	2.000.—
Rachunki przechodnie	43.084.70
	<u>124,733.261.24</u>

Fundusz emerytalny urzędników i sług galicyjskiej Kasy oszczędności, którego statut przez c. k. ministerstwo spraw wewnętrznych uznany został za umowę zastępczą po myśli ustawy o ubezpieczeniu pensyjnym, wynosił z dniem 31. grudnia 1911 kwotę K. 1.056.938.

Zniesienie loteryi liczbowej.

Dzień 19. marca 1912. ma wielkie szanse stać się dniem pamiętnym, w tym bowiem dniu JE. pan minister skarbu Wacław Zaleski przedłożył Izbie postów projekt zniesienia loteryi liczbowej i zastąpienia jej loteryą klasową.

Wszyscy ludzie rozsądni, cała prasa, całe społeczeństwo nie wyjmując nawet zapalonych graczy loteryjnych, którzy nawiasem powiedziawszy majątek na loteryi stracili, — wszyscy projekt ten bardzo sympatycznie przyjęli. Projekt ten dla kas oszczędności o tyle ma znaczenie, że od szeregu lat domagały się one tak przez związki jak i w swych organach zniesienia loteryi liczbowej — tego raka namiętności toczącego najuboższe warstwy ludności. W tej sprawie przypominamy nasze artykuły w „Oszczędności“ z grudnia 1909, w których na podstawie urzędowych dat statystycznych wykazaliśmy, że sama Galicya w ciągu ostatnich trzydziestu paru lat postawiła na loteryę liczbową przeszło 130 milionów koron. Namiętność do gry w loteryę liczbową ogarniała przeważnie warstwy najuboższe, — w wir atoli tej namiętności wpadali i ludzie zamożniejsi — i tak za kilka chwil złudnych marzeń o wygraniu terna, amba itp. płacono corocznie z naszego biednego kraju miliony przez szeregi lat.

Projekt zniesienia loteryi liczbowej — o ile rychło zostanie urzeczywistniony — powinien usunąć kasom oszczędności jednego bardzo silnego konkurenta i to konkurenta niezbyt uczciwego. — W miejsce atoli jego projekt wprowadzenia loteryi klasowej — stwarza konkurenta nowego, może mniej nieuczciwego, ale na każdy sposób niebezpiecznego.

Dziś, gdy już nieco przebrzmiały głosy entuzjazmu dla projektu zniesienia loteryi liczbowej, entuzjazmu, który zapewne także kasy oszczędności w zupełności podzielają — warto się zastanowić nad drugim projektem tj. projektem wprowadzenia loteryi klasowej.

„Ex duobus malis minus eligendum“ — w myśl tej zasady należałoby przyznać loteryi klasowej pewne pierwszeństwo przed loteryą liczbową. Pochwała to prawie negatywna — bo o ile loterya liczbowa rujnowała przez przeszło wiek cały najuboższą ludność, o tyle loterya klasowa znowu może wieki całe rujnować będzie średnio zamożne warstwy, rozbudzi w nich drzemającą w obec loteryi liczbowej chętkę do gry, a przytem wszystkim nie wykluczy także i warstwy uboższe od próbowania szczęścia, — I tak grać będą ubożsi spółkami lub na cząstki losów, — grać będą średnio zamożni na własną rękę i na całe losy — a bogaci mają także swoje giełdy Monte Carla, kluby, karty, etc. — tak, że grać będą wszyscy a na tem najlepiej wyjdzie skarb państwa, który zubożwszy do szczętu warstwy niższe przez loteryę liczbową, stwarza instytucję, które będzie systematycznie ubożyć warstwy średnie.

Nadzieja, by warsty średnio zamożne, warsty inteligentniejsze wstrzymały się od gry — jest bardzo słabą. Chęćka popróbowania szczęścia, nadzieja polepszenia bytu jest zbyt silną, by ludzie wyrzekli się składania ofiar molochowi gry. — I jeśli ministerstwo skarbu oblicza, że z loteryi klasowej będzie miało albo taki sam dochód jak z loteryi liczbowej albo tylko nieco większy, — w takim razie niedocenia tej siły atrakcyjnej z jaką loterya klasowa pociągnie za sobą średnie warstwy uginające się pod ciężarem długów i pragnące bądź co bądź wydobyć się z przykłej sytuacji. Bardzo obawiać się należy, że stan urzędniczy dostarczy bardzo silnego kontyngentu graczy loteryjnych — dla loteryi klasowej, — bo gra w niej będzie może uważana za trochę w lepszym tonie niż gra w loteryę liczbową. Ponadto loterya w ogóle ma bardzo silnego sprzymierzeńca we wzrastającej stale drożyznie, która zniewala jednostki finansowo słabsze do uciekania się o pomoc do „szczęśliwego trafu“ i do nadziei wygrania. — Tak więc można na pewno przypuszczać, że dochód z loteryi klasowej przewyższy dochód z loteryi liczbowej, i że nie 20 ale 30 i więcej milionów przysporzy skarbowi państwa.

Na ten dochód, — na ten podatek rzekomo dobrowolny składać się będą obywatele, których państwo ma bronić i chronić przed wyzyskiem. — Będą się na ten dochód składały wszystkie kraje monarchii — więc też słuszną jest rzeczą, aby wszystkie kraje koronne partycypowały bodaj w jakiejś części w tych dochodach, jakie państwo mieć będzie od obywateli poszczególnych krajów koronnych. — Niechby przynajmniej w ten sposób część tych strat ekonomicznych, jakie wyrządzi w każdym kraju koronnym namiętność do gry w loteryę, wróciła ze skarbu państwa do każdego kraju koronnego w miarę jego współdziałania w loteryi klasowej i w miarę ofiar złożonych na ołtarzu tej namiętności. Kwoty w ten sposób odzyskane mogłyby posłużyć na cele produktywne, na poparcie przemysłu handlu rolnictwa, a choćby nawet tylko na budowę przytułków dla tych, którzy na loteryi potracili majątki — bo że i tacy będą, to więcej jak pewna.

Jest to chyba żądanie słusne i uzasadnione, bo jeśliby państwo nie zmonopolizowało loteryi, wówczas o ileby poszczególne kraje koronne chciały same wziąć na siebie odium i czerpać dochody z loteryi, mogłyby mieć z tego tytułu tak samo znaczne dochody bez potrzeby dzielenia się niemi z państwem i co najwyżej państwu przypadłyby tylko należitości, unormowane ustawą należytościową.

Mówi się w ostatnich czasach bardzo wiele o sanacji finansów krajowych o wyszukiwaniu nowych źródeł dochodu — wartoby się przeto pokusić i w tym kierunku — a kto wie czy nie dałoby się się od rządu wytargować z tych kolosalnych dochodów parę milionów, które finansom poszczególnych krajów koronnych wielce by się przydały.

Związek ciułaczy czeskich.

W stolicy narodu czeskiego, który od dawnych czasów słynie swą oszczędnością, skrzętnością i wytrwałą pracą ku osiągnięciu zamożności, istnieje od lat kilku stowarzyszenie, którego celem według statutu jest: a) pobudzać i szerzyć zmysł ciułania i korzystnego gospodarowania majątkiem odziedziczonym lub nabytym, b) bronić interesów ciułających członków.

Ponieważ w Polsce podobnej organizacji niema, może zastępuję się łaskawym czytelnikom, gdy podam kilka wiadomości o tej pożytecznej instytucji.

Związek ciułaczy cel swój osiąga przez: 1) urządzanie odczytów, kursów, zgromadzeń i wieców; 2) wydawanie i rozszerzanie gazet niepolitycznych, broszur, pism ulotnych, ogłoszeń itd.; 3) zakładanie bibliotek; 4) bezinteresowne udzielanie rad i informacji; 5) nagradzanie gorliwych osób ciułających; 6) pobudzanie do zakładania nowych kas oszczędności i kas zaliczkowych; 7) dostarczanie skarbonnek oszczędnościowych; obchodzenie i zebranie informacji o celowości i bezpieczeństwie ulokowanego majątku członków Unji; 9) zastępstwo członków wobec zakładów i przedsiębiorstw, w których mają swoje oszczędności ulokowane; 10) pielęgnowanie wogóle materialnych interesów swoich członków.

To jest ciekawe, że podobne towarzystwo powstało w Czechach dopiero w ostatnich latach, gdy już oddawna społeczeństwo czeskie w drodze faktu usprawiedliwiło opinię o swej oszczędności wzorowej. Może wzrastająca zamożność czeskich kół a w ślad za tem zawsze rosnące zamiłowanie do komfortu, może przykład innych narodów, pod względem oszczędności jeszcze wyżej stojących, spowodowały założenie tej instytucji? Poza działalnością, mającą na celu ukrócić zbytek, wielką rolę odgrywał zmiar organizowania wszystkich prac i dążeń oszczędnościowych i jeszcze większe pobudzanie do nich.

Na czele Związku ciułaczy czeskich, stoi jej założyciel p. Franciszek P r o c h a s k a, em. dyrektor banku krajowego w Pradze, który — nawiasem mówiąc — uczestniczył w wycieczce czeskiej do Warszawy w r. 1909. Obok niego pracuje 2021 członków ze wszystkich sfer społeczeństwa czeskiego.

Członek wspierający płaci rocznie 2 kor. i za to otrzymuje organ Związku „Stradał“ („Ciułacz“). Nakład tego czasopisma wynosił w 1911 roku 6000 egzemplarzy. Ogólna liczba publikacji, broszur itd., przez Związek w 1911 r. rozszerzonych, liczyła 107,100 egzemplarzy. Od początku działalności towarzystwa rozszerzono 316 100 druków agitacyjnych. W r. 1911 zupełnie darmo rozdano 25.000 broszur i pojedynczych numerów organu towarzystwa, głównie pomiędzy robotników tak przemysłowych jak rolniczych.

Działalność towarzystwa usilnie popierają władze szkolne, w myśl wpływowego członka towarzystwa, krajowego inspektora szkolnego i pisarza czeskiego, Franciszka Bily'ego, który pisał: „Korniecną jest rzeczą szerzyć złotą misję oszczędzania do wszystkich serc ludzkich i zasiewać ją głównie w wątplych duszyczkach dziecięcych“.

Żeby nietylko słowami, lecz i uczynkiem popierać idee oszczędzania w duszach dzieci, założono niedawno przy związku osobny fundusz na obdarzenie dzieci robotników książkami oszczędnościowymi. Zebrano na ten cel kwotę 605 kor. i rozdano 579 dzieciom książeczki oszczędnościowe po 1 kor. Dalsze składki na ten cel płyną codziennie do skarbonki towarzystwa.

Rozwój Związku popierają usilnie także miasta i gminy czeskie, a dalej kasy zaliczkowe i kasy oszczędności. Kasa oszczędności miasta Kralowske Vinohrady pod Pragą obdarza co rok wszystkie dzieci czeskie, które wstępują do pierwszej klasy szkoły ludowej, książkami wkładkowemi po 1 kor. Książek tych było w roku:

1906	ogółem	1614	z wkładem	6065	kor.
1907	„	4337	„	59 017	„
1908	„	5141	„	153.228	„
1909	„	5817	„	242.954	„

Jak skuteczna jest ta akcja oszczędnościowa, świadczą liczne przykłady. I tak w małym miasteczku Czerwonych Janowicach jest kasa zaliczkowa, w której wynosiły wkłady z końcem 1910 roku:

205 dzieci szkolnych	10.433 kor.
32 czeladników	10.697 „
22 służących z Ameryki	46.343 „
153 robotników	43 189 „

Na osobne karty oszczędnościowe włożono w tem miejscu w roku 1910 kwotę 1361 kor.

Młodzież szkolna w mieście Strakonice ma 525 książek wkładowych, opiewających na ogólną kwotę 33.347 kor., złożonych w 10-groszowych markach oszczędnościowych.

We wsi Mszece oszczędziło w roku 1909: 29 dziewcząt 1063 kor. i 30 chłopców 782 kor.

W szkołach powiatu Ledecz w Czechach przed sięwzięto w roku szkolnym 1909/10 próbę co do propagowania oszczędności wśród dzieci szkolnych. Chociaż po większej części zbierane były wkładki groszowe, przecież rezultat przewyższył oczekiwanie, bo 2831 dzieci oszczędziło 25 873 kor. A jest to powiat bardzo nieurodzajny, górzysty, bez żadnego przemysłu.

W kasie zaliczkowej we Vsetini na Morawach było w końcu 1910 r. w obiegu 305 książeczek wkładowych dla dzieci z kapitałem 7063 kor. W Kladnie, w Czechach 1311 książeczek wkładowych dla dzieci z kapitałem 107.639 kor. W miejskiej kasie oszczędności w Horzicach było 408 książek wkładowych dla dzieci z kapitałem 76.384 kor. W powiecie Zizkow pod Pragą w 34 szkołach w 1909 r. wynosiły oszczędności dzieci ogólną kwotę 84.273 kor.

Dzieci szkolne ciuając wkładają swoje małe oszczędności do osobnych kas w szkołach się znajdujących albo zakupują osobne znaczki oszczędnościowe, w zamian za co miejscowa kasa oszczędności albo zaliczkowa wpisuje odpowiednią kwotę do książek wkładowych. Wpłacają również wprost swoje pieniądze oszczędzone do książek tych kas. Ciekawą jest statystyka owych powiatów czeskich, w których szkolne oszczędzanie jest przeprowadzone. Chociaż akcja ta jest dopiero w początku, przecież już teraz można się przekonać, jak piękne rezultaty osiągnięto.

Na podstawie przeprowadzonej statystyki, w 33 powiatach szkolnych zaoszczędzone w 760 szkołach ludowych i miejskich kwoty przedstawiają się bardzo poważnie. Oszczędzało w tych szkołach ogółem 36 886 dzieci szkolnych, które złożyły w jednym roku 1909 sumę 1,318.600 koron a mianowicie:

11050 dzieci szkolnych zapomocą osobnych kas szkolnych	279.898 kor.
5913 dzieci szkolnych zapomocą znaczków oszczędnościowych	78.725 kor.
19923 dzieci szkolnych zapomocą książek wkładowych	959.977 kor.

Trzeba przypomnieć, że w 1906 r. w Królestwie czeskim tylko w 14 szkołach czeskich i 3 niemieckich był zastosowany proceder oszczędnościowy i że postęp w tym kierunku w przeciągu 3 lat jest bardzo widoczny. Pożyteczność budzenia zmysłu oszczędzania u dzieci jest tak jasna, że nie potrzeba nad nią długo się rozwodzić. Dodatnia strona jeszcze więcej się uwidatni, jeżeli zauważymy, że często rodzice bywają wychowywani przez dzieci swoje do szkół uczęszczające i że dzieci dla każdej idei są najlepszymi agitatorami. Nikt niech nie sądzi, iż w Czechach nie potrzebna jest praca pobudzająca do oszczędności. Bardzo słusznie pyta się Towarzystwo

ciułaczy, dlaczego ma mieć książkę wkładową każdy drugi Duńczyk, każdy czwarty Niemiec (z Rzeszy) i dopiero każdy dwunasty Czech?

Związek ciułaczy czeskich zwraca więc uwagę najszerzych kół społeczeństwa czeskiego na wzorowe przykłady oszczędnościowe obcych narodów. Przedewszystkiem głównie dobry przykład Niemców jest dla każdego Czecha największą pobudką nie do ślepego naśladowania, ale do współzawodnictwa z Niemcami. Przeciętnemu Czechowi niecznośną jest myśl, iż Niemiec w jakimkolwiek kierunku nad nim góruje, a ta konkurencja dwóch narodów w Czechach bardzo korzystnie oddziaływa na wykształcenie i udoskonalenie narodu czeskiego. Nie ulega żadnej wątpliwości, iż Czesi także w zakresie pracy oszczędnościowej nie tylko dogonią, lecz i przewyższą swych sąsiadów niemieckich.

Związek oprócz swego czasopisma, co miesiąc wychodzącego, dotąd wydał cztery broszury: „Cel i dążenie Unii czeskich ciułaczy“. — „Głos do czeskiej publiczności“. — „Oszczędzanie i życie rodzinne“. — „Pracujmy, oszczędzajmy, ciuajmy!“ — „Jak naród gospodarzy i jakby powinien gospodarzyć“.

Główne myśli i zasady, zawierające cel i kierunek Związku ciułaczy czeskich, tłumaczą następujące hasła: Czesi! ciuajcie, abyście mogli być szczodrymi! — W małych stosunkach jest oszczędność znakiem silnej woli, a ta jest poręką lepszej przyszłości. Jeśli kochasz swą rodzinę — oszczędzaj! i jeśli tylko siebie kochasz, oszczędzaj także, abyś przy końcu życia swego nie był ciężarem bliźnich. Siła narodu leży nie tylko w jego głowach, ramionach i sercach, lecz najpierw w jego oszczędnościach. Dobrobyt robotników jest siłą narodu i jego szczęściem.

Oszczędności mają znaczenie moralne, doskonalą nas i podnoszą godność ludzką. Wzmacniając zaufanie we własne siły, przez oszczędzanie opanowujemy swoje namiętności i kaprysy, ćwiczymy wolę i zwiększamy jej moc.

Oszczędności strzegą nas często przed grzechem, czynią nas mniej skłonny do wszystkich pokus, wzbudzają szacunek do rezultatów prac innych i dla siebie samego. Oszczędności osób pojedynczych, to zasób bogactwa i mocy narodu. Przez trwonienie oszczędności naród biednieje.

Ten tylko naród zwycięży wrogów który siebie przez zwyciężai żyje wstrzeмиę żliwie.

(Artykuł powyższy, który specjalnie winien zainteresować Koła naszych czytelników podajemy za „Słowem polskiem“ którego otrzymało od znakomitego działacza społecznego Dr. Józefa Fuhricha w Pradze. Red.)

NOTATKI.

Konkurs. Miejska Kasa Oszczędności w Bochni rozpisuje konkurs na posadę praktykanta z rocznym udjutum w kwocie 1200 koron ewentualnie na posadę asystenta rachunkowego z roczną płacą 1600 koron z dodatkiem osobistym 400 koron i remuneracją.

Starający się o powyż pomienioną posadę obowiązani są udowodnić:

- obywatelstwo austriackie;
- nieprzekroczenie 40 roku życia;
- ukończenie akademii handlowej;
- świadectwem fizycznego zdrowia; z tem nadmienieniem, że ubiegający się o posadę asystenta,

winni nadto się wykazać jednoroczną praktyką bankową lub w kasie oszczędności.

Termin ostateczny do wniesienia podań wyznacza się do dnia 30. czerwca b. r.

Nowa kasa oszczędności. Uchwalona przez galicyjski sejm krajowy ustawa krajowa co do udzielenia ewentualnie reprezentacji powiatowej w Drohobyczu do przyjęcia imieniem powiatu gwarancyi za powiatową kasę oszczędności w Drohobyczu, jako też za złożone w niej wkładki i ich statutowe oprocentowanie, uzyskała sankcyę cesarską.

Statystyka kas oszczędności. Jak wiadomo, z końcem lutego odbyła się we Wiedniu konferencya w sprawie statystyki kas oszczędności. Obecnie centralna komisya statystyczna rozesała kasom kwestyonaryusze ułożone wedle uchwał ankiety do wypełnienia wedle stanu z dniem 31. grudnia 1911. Byłoby rzeczą nader pożądaną, aby kasy dokładnie te formularze wypełniły i jak najrychlej odesłały do komisji statystycznej.

O ileby która z kas miała wątpliwości co do wypełnienia poszczególnych rubryk, zechce się zwrócić do Związku a otrzyma żądane wyjaśnienie.

Wykazu ruchu wkładek za miesiąc kwiecień z powodu braku miejsca i nie otrzymania wykazów od wielu kas nie pomieszczyliśmy.

Kurs losów — a loterya klasowa. Przedłożenie rządowe o zamierzonym w niedługim czasie zaprowadzeniu loteryi klasowej nie powstało bez dość nawet znacznego wpływu na kurs losów, który znacznie się obniżył, i jest wielkie prawdopodobieństwo, że w miarę zbliżania się terminu wprowadzenia loteryi klasowej znacznie się jeszcze obniży. Nie da się zaprzeczyć, że loterya klasowa stworzy znaczną konkurencyę losom premiowym, zwłaszcza, że loterya klasowa będzie wyposażona w wysokie wygrane, gdy tymczasem szanse wygrania szczególnie przy małych losach z czasem bardzo znacznie się zmniejszają a różnica między najniższą wygraną a kursem przy wszystkich prawie losach jest bardzo znaczna. — W ostatnich dniach, po wniesieniu projektu loteryi klasowej spadły:

losy kredytowe o	10 kor.
„ komunalne o	8 „
„ austr. czerw. krzyża o	7 „
„ węg. „ „	5 „
„ lublańskie	6 „
„ regul. Dunaju	17 „
„ Boden Cred. E. II.	8 „
„ budap. Bazyliki	5 „
„ serbskie	5 „

Na kurs losów państwowych przedłożenie rządowe nie tylko że nie oddziało ujemnie — ale przeciwnie; kurs bowiem tych losów się podniósł a mianowicie:

losów z r. 1860 (całe) o	15 kor.
„ „ 1860 ($\frac{1}{5}$) o	4 „
„ „ 1864 o	2 „

Kwiatek fiskalizmu. Jedna z prowincjonalnych Dyrekcyj skarbowych w Galicyi obliczając podstawę obliczenia majątku kasy oszczędności, podlegającego wymiarowi należności ekwiwalentowej, nie uwzględniła jako pozycyi biernej kwoty weksli reeskontowanych, pomimo że w stanie czynnym policzyła całą lokacyę w wekslach jako activum, nie uwzględniła dalej rachunku bieżącego funduszu rezerwowego, pomimo że cały stan funduszu rezerwowego wstawiła w activum no i wreszcie nie uwzględniła jako pozycyi biernej rachunku odrębnego od pożyczek hipotecznych i rachunku pozycyi niezafatwionych. W ten sposób podstawę wymiaru ekwiwalentu

podwyższono o K 186.384.80. Co dziwniejsze, że w wezwaniu płatniczem, którem ten wymiar uskuteczniiono nie uważała owa Dyrekcyja skarbowa wcale za wskazane ani potrzebne wyjaśnić, które pozycye, wyszczególnione przez kasę w zeznaniu jako pozycye bierne, skreśliła, lecz orzekła, że majątek ruchowy wynosi tyle a tyle i od tej kwoty wymierza należność ekwiwalentową.

Kasa oszczędności odniosła się z tą sprawą do Związku, który polecił jej zażądać od Dyrekcyj okręgu skarbowego szczegółowego podania podstawy obliczenia majątku, poczem naturalnie wniesie rekurs.

Centralna Kasa oszczędności gminy miasta Wiednia z powodu dojścia kapitału wkładkowego do kwoty 150 milionów koron przeznaczyła K. 15.000.— na cele dobroczynne. Kwotę tę podzielono na 150 książeczek wkładkowych, każda po 100 koron i książeczki te w dniu 14. kwietnia br. w sposób uroczysty rozdzielono pomiędzy sieroty, przynależne do gminy wiedeńskiej.

Kasa powyższa i istnieje od 2. stycznia 1907 i w tak krótkim przeciągu czasu doszła do tak poważnego kapitału wkładkowego.

Biuro Związku prosi wszystkie kasy oszczędności o przysyłanie zamknięć rachunkowych za rok 1911 zaraz po ich wydrukowaniu w dwóch egzemplarzach.

Przypomnienie: W miesiącu czerwcu płatne są kupony od:

- ¹/₆ 3 prc. losów austr. zakładu kredyt. ziemskiego (Boden-Credit Anstalt) Emisya I. (K. 2.94)
- 4 prc. losów węgierskiego Banku hipotecznego (K. 4.)
- „ 4 prc. losów bawarskiej pożyczki premiowej z roku 1866 (Marek 12.—).
- „ 4 prc. węgierskiej renty koronowej (K. 200 K. 20.— K. 10.— K. 4.— K. 2.—).
- „ 4 prc. węgierskiej renty koronowej z r. 1902 (K. 200 — K. 100.— K. 40.—).
- ³/₆ 4 prc. galic. obligacyj propinacyjnych (K. 400.— K. 200.— K. 40.—).
- „ 5 prc. listów zastawnych bukowińskiego zakładu kredytowego ziemskiego (K. 50.— K. 25.— K. 5.—).
- 4 prc. listów zastawnych bukowińskiego zakładu kredytowego ziemskiego (K. 40.— K. 20.— K. 4.—).
- ¹/₆ 3 pół prc. listów zastawnych czeskiego Banku hipotecznego (K. 350.— K. 175.— K. 25.— K. 17.50 K. 3.50).
- ³/₆ 4 prc. listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 41 let. (K. 40.— K. 20.—).
- „ 4 prc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 56 let. (K. 398.— K. 199.— K. 39.80.—).
- „ 4 prc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego dawnych K. 398.— K. 199.— K. 39.80.— K. 19.90 K. 3.98).
- „ 4 i pół prc. listów zastawnych galic. Banku krajowego (K. 225.— K. 45.— K. 22.50 K. 4.50 K. 2.25).

Jako korzystną lokację kapitału polecamy

4¹/₂ %

Listy zastawne

Banku Galicyjskiego
dla handlu i przemysłu
w Krakowie

wolne od podatku.

Listy te, mające **popularne bezpieczeństwo**, nadają się do lokowania funduszy sierocych w depozytach sądowych, oraz mogą być użyte na wady, kaucje małżeńskie i t. p.

Powyższe listy są do nabycia w Kantorze Banku po kursie dziennym.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

Nakładem Związku. Redaktor odp. Walery Struszkiewicz.

F L I A

Pragskiego Banku Kredytowego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika 1. 29

(Nr. telefonu 937, 946, 846).

Zakład centralny w Pradze. Filie w Kolinie Otomuńcu i Brodach.

Wpłacony kapitał akcyjny K. 9,000,000.

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne K. 4,100,000.

Korzystne załatwianie

wszelkich transakcji bankowych i lokacji kapitałów

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (Sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — **Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek** na pokład papierów wartościowych. — Przyjuwanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. — **Ubezpieczanie losów i efektów od strat z powodu wylosowania.** — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. — **Listy polecające i akredytywy** na sezony podróży. — **Eskont weksli.** — **Inkasa i wypłaty** w kraju i na miejsca zagraniczne. — **Wkładki pieniężne**, na książeczki wkładowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4¹/₂ procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4¹/₄% i w rachunku bieżącym.

Oddział komercyjalny:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowlanych publicznych, kredyty na podatki i cła. **Zaliczkowanie faktur towarowych.** Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tychże.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Lwów

Kapitał akcyjny:
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428-13.

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrekcja
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Aussig n/Z.
Berno, Budapeszt,
Czernlowca, Grac,
Prócłejów, W. Neustadt i St. Pölten.
12 kantorów wymiany i kas depozytów we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczki wkładowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. **Eskontuje weksle**, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy** na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Z drukarni i litografii Piller-Neumanna we Lwowie.